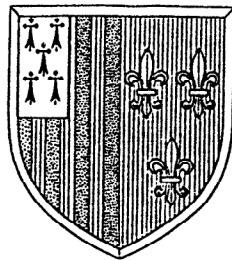

DUFFEL

MONUMENTEN GEMEENTE

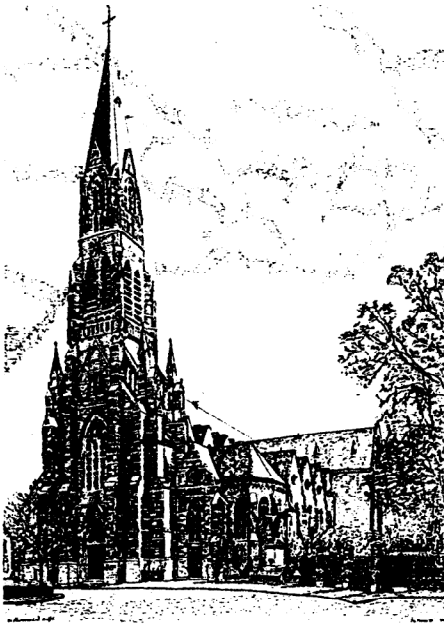

St.-Martinuskerk

DE SINT-MARTINUSKERK

De voorgeschiedenis van de Duffelse moederparochie Sint - Martinus is gehuld in een grijs verleden. Mogelijk werd de eerste kerk in de 7de eeuw opgericht in Duffel Voogdij, op de linker-Neteoever. Verscheidene elementen wijzen tenminste in die richting. Later, in de tweede helft van de 12de eeuw, lieten de gebroeders Hildinckhusen - de oudst-gekende heren van Duffel - een nieuwe kerk in Romaanse stijl oprichten op hun eigendom in Duffel Hoogheid, op de rechteroever van de Nete.

Nadat op het einde van de 14de eeuw een gotische middenbeuk en een kleine kruisbeuk het oude Romaanse uitzicht grondig wijzigden, bleek het gebouw in de 15de eeuw niet meer geschikt voor de gemeenschap. Dankzij de bloeiende lakennijverheid steeg het inwonersaantal snel, en de vele edelen die hier vaak verbleven vonden geen plaats meer in het te enge koor. In 1486 werd dan gestart met de bouw van het gotische hoogkoor, dat ondanks latere kerkverbouwingen of oorlogen bewaard zou blijven, en bij K.B. van 30 mei 1936 beschermd werd.

Met de godsdienstoorlogen kwam een einde aan de Duffelse bloeiperiode: vele gebouwen werden verwoest, het weefgetouw - dat zovelen werk had bezorgd - viel stil, en de bevolking slonk zienderogen. Hoewel tijdens de beeldenstorm een groot deel van het kerkmeubilair sneuvelde, bleef het gebouw zelf grotendeels gespaard. De tand des tijds zou hier meer schade aanrichten, zoveel zelfs, dat men in 1665 overwoog de kerk te slopen. Tot een volledige heropbouw kwam het echter niet: de werken beperkten zich tot de restauratie en vergroting van de middenbeuk.

Pas twee eeuwen later, in 1858, werd besloten tot een grote vernieuwing: omdat een grootdeel van het houtwerk volledig vermolmd was, waren herstellingen niet meer mogelijk; bovendien was de kerk veel te klein geworden voor de grote parochiegemeenschap. In 1860-1865 werd een volledig nieuw gebouw opgetrok-

ken in neogotische stijl, naar plannen van architect J. Schadde. Enkel het oude hoogkoor bleef hierbij bewaard.

De ranke toren, die voortaan hoog boven de dorpskom uitkeek, vormde in 1914 echter een al te makkelijk doelwit voor de oprukkende vijandelijke troepen. Op 1 oktober besloot de Belgische legeroverheid om de torenspits in brand te steken. Door de neervallende brokstukken ging evenwel ook een deel van het kerkgebouw in de vlammen op, en de hevige beschietingen tijdens de daaropvolgende dagen herschiepen de kerk in een puinhoop.

De heropbouw, volgens de plannen van 1860, startte in 1921, en twee jaar later kon de Sint-Martinuskerk opnieuw ingezegend worden. Sedertdien bleef het kerkgebouw - mits enkele herstellingen, en de vergroting van de sacristie in 1958 - ongewijzigd. Belangrijk is wel dat in 1991 een nieuw klokkenspel geplaatst werd, dat, sinds 11 novembervan dat jaar, zijn klanken over de gemeente uitstrooit.

HET KERKINTERIEUR

Het oudst bewaard gebleven beeldhouwwerk in de Duffelse Sint-Martinuskerk is de calvarieberg, die onder het doksaal geplaatst werd. Vervaardigd uit gepolychromeerd fruithout, is het kruis hiervan het oudste stuk (1565/67 of vroeger). De twee andere beelden, Sint-Jan en O.-L.-Vrouw, en de Golgotha-berg, dateren van 1599-1600.

De doopvont - 1662 - is het werk van twee kunstenaars: de kuip werd vervaardigd door de Antwerpse beeldhouwer Norbertus vanden Eynde, en de Mechelse kopersmid Rombaut Smits ontwierp het fraai versierde deksel uit geelkoper.

Het grootste gedeelte van het kerkmeubilair ging echter verloren in 1914. Het hoogaltaar (1926), de kruisweg (1927), de preekstoel (1929) en het triomfkruis (1931) werden in neogotische stijl vervaardigd door de Antwerpse beeldhouwer Petrus De Roeck. De Duffelse meubelmaker Flor Fierens maakte o.m. de communiebank, waarvan gedeelten werden omgewerkt tot een altaar in de nieuwe winterkapel (1983).

De oude brandglasramen werden reeds bij de verbouwing van 1860-1865 vervangen. Na de verwoesting tijdens de Eerste Wereldoorlog werden enkele nieuwe glasramen geplaatst in het hoogkoor en de zijaltaren. Vermeldenswaard zijn de recentere werken van Jos Beeck (boven de ingang van de sacristie - 1962, en boven de winterkapel - 1972), het Sint-Martinusglasraam van Eugeen Yoors (1959), en de vinding van het beeldje van O.-L.-Vrouw van Goede Wil door Jan Wouters (1978).

In het kader van het Europees Jaarvoor het Bouwkundig Erfgoed - Monumentenjaar 1975, werd Duffel, tussen meer dan 300 kandidaten, samen met 16 andere plaatsen, als "modelgemeente" bekroond met de titel MONUMENTEN-GEMEENTE.

Dat het hier niet om een eenmalige actie ging, maar de inspanningen op het vlak van monumenten- en landschapszorg van blijvende aard zijn, bewijst het feit dat steeds meer mensen de gemeente komen opzoeken: om even te verpozen in het groene kader langs de Netedijken, of om een bezoek te brengen aan het Heemkundig Museum of enkele van de historische gebouwen. In de 16de eeuw bekend als een "seer plaizante, schoone plaetse", is Duffel ook vandaag een bezoek meer dan waard.

